

ТАҚРИЗИ МУҚАРРИЗИ РАСМӢ

ба диссертатсияи Курбонов Назаралӣ Талабович дар мавзун
“Такмили тадбирҳо оид ба пешгирии бемориҳои зухравӣ дар байни
гурӯҳҳои осебпазири аҳоли” аз рӯи ихтисоси 14.02.03 –
Сихатии ҳома ва тандурустӣ

Диссертатсияи Курбонов Назаралӣ Талабович, ки ба мавзӯи “Такмили тадбирҳо оид ба пешгирии бемориҳои зухравӣ дар байни гурӯҳҳои осебпазири аҳоли” бахшида шудааст, пурра ба ихтисоси илмӣ 14.02.03 – Сихатии ҳома ва тандурустӣ мувофиқ мебошад. Мавзӯ ба таҳқиқ ва рушди ҷорабиниҳои муассир бо мақсади беҳтар намудани саломатии гурӯҳҳои осебпазири ҳома нигаронида шудааст. Ихтисоси 14.02.03 – Сихатии ҳома ва тандурустӣ масъалаҳои муҳими марбут ба таҳлили вазъи умумии саломатии аҳоли ва самтҳои пешгирии бемориҳоро дар бар мегирад. Пешгирии бемориҳои сироятӣ яке аз самтҳои калидии ин ихтисос маҳсуб мешавад. Дар доираи диссертатсия, роҳи усулҳои муассири назорат ва пешгирии бемориҳо, махсусан барои гурӯҳҳои осебпазири аҳоли, таҳия ва тавсия шудаанд. Таҳқиқот инчунин ба омӯзиши масъалаҳои саломатии гурӯҳҳои осебпазир равона шуда, методҳои муассири ғамхорӣ ва дастгирии тиббиро барои беҳбудии вазъи онҳо пешкаш менамояд. Бо таваҷҷӯҳ ба ин, мавзӯи диссертатсия яке аз самтҳои асосии ихтисосро фаро мегирад. Илова бар ин, диссертатсия ҷанбаҳои иҷтимоӣ, гигиенӣ ва фарҳангии пешгирии бемориҳоро мавриди таҳлил қарор дода, омилҳои хатар ва робитаҳои иҷтимоиро баррасӣ менамояд. Дар маҷмӯъ, мавзӯ ба муҳтавои диссертатсия дар асоси равишҳои илмӣ таҳия шуда, барои расидан ба натиҷаҳои амалӣ ва пешниҳоди тавсияҳои муассир дар рушди низоми пешгирии бемориҳо дар ҳома равона шудаанд.

Мубрамияти мавзун таҳқиқ. Яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати ниҳодҳои соҳаи тандурустӣ, ки пайваста аз ҷониби Хукумати ҷумҳурӣ пуштибонӣ меёбад, масъалаҳои ҳифзи саломатии аҳоли, пешгирии бемориҳои иҷтимоӣ, аз ҷумла бемориҳои зухравӣ ва беҳтарсозии дастрасии мардум ба ёрии тиббию иҷтимоӣ мебошанд. Ташаббусҳои мазкур ба баланд бардоштани сифати зиндагии аҳоли, кам кардани сатҳи камбизоатӣ ва расонидани кумаки муассир дар бахши тандурустӣ равона шудаанд. Дар солҳои аввали давраи гузариш аз низоми Шӯравӣ ба истиқлолият, бо сабаби воқеаҳои маълум, теъдоди корхонаҳои ғайри хоҷаи деҳқонӣ, муҳоҷирати меҳнатӣ ба таври назаррас афзоиш ёфт. Маҳз дар ҳамин давра омилҳои хатарноки рафтор, аз ҷумла нашъамандӣ, майзадагӣ, оиладоршавии бармаҳал, таваллуди бе ақди никоҳ ва хоҷаи деҳқонӣ нақш ва мақоми оила ба мушоҳида расиданд. Паҳншавии бемориҳои сироятӣ зухравӣ миёни гурӯҳҳои осебпазири аҳоли, хусусан муҳоҷирони меҳнатӣ, ба бад шудани нишондиҳандаҳои саломатӣ, афзоиши хароҷоти бучети оилавӣ ва сар задани зурварӣ дар оила сабаб гардида, то имрӯз мушкилоти ҷиддии тиббию иҷтимоӣ ба шумор меравад.

Ҳифзи тандурустии аҳоли дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тавассути маҷмӯи чорабиниҳои тиббӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодӣ, аз ҷумла тадбирҳои профилактикӣ амалӣ карда мешавад. Дар шароити ҷаҳонишавӣ, бухрони ҷаҳонии молиявӣ ва афзоиши сатҳи камбизоатӣ, омилҳои хатаровари зиёд ба вучуд омадаанд, ки бидуни шак ба саломатии аҳоли таъсири ҷиддӣ мерасонанд. Гурӯҳҳои осебпазири аҳоли, бахусус муҳоҷирони меҳнатӣ, дар ин раванд мавқеи хоса доранд, ки метавонад боиси оқибатҳои гуногуни иҷтимоӣ гардад. Сабаби асосии афзоиши бемориҳои сироятӣ, аз ҷумла дар минтақаҳои мухталифи ҷумҳурӣ, дар аксар маврид ба набудани шуғли доимӣ, даромади нокифоя, сатҳи пасти зиндагӣ ва камбуди маълумотнокӣ вобаста мебошад.

Дараҷаи нағзони натиҷаҳо дар диссертатсия ва нуктаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд. Хусусиятҳои зерини эпидемиологии сироятҳои зухравӣ дар минтақаҳои ҷануби Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар гашт:

1. Баъзе махсусиятҳои эпидемиологии бемориҳои сироятӣ зухравӣ дар байни гурӯҳҳои осебпазири аҳолии минтақаҳои ҷануби Ҷумҳурии Тоҷикистон ошкор карда шуданд;

2. Муқаррар карда шуд, ки дар байни беморони гирифта ба сироятҳои зухравӣ қисми асосиро гурӯҳҳои осебпазири аҳоли: шахсони яққаву танҳо, ҷойи зисти номуайян, ашхоси дар ҳолати душвори зиндагӣ қарордошта ва муҳоҷирони меҳнатӣ ташкил медиҳанд;

3. Таъсири сатҳи маълумот, синну сол ва шуғл ба сатҳи муқталошавӣ ба бемориҳои зухравӣ: трихомониаз, хламидиоз, сӯзок ва оташак, аз ҷумла дар байни гурӯҳҳои осебпазири аҳоли тасдиқ гардид;

4. Махсусиятҳои рафтори заноне, ки дар муҳоҷирати меҳнатӣ қарор доранд, ҳангоми муроҷиат ба табибони акушер-гинеколог ва табиби оилавӣ вобаста ба мақоми иҷтимоӣ ва маълумоташон ба қайд гирифта шуданд;

5. Муқаррар карда шуд, ки дар байни ҳолатҳои сабтёфтаи муқталошавӣ ба сироятҳои зухравӣ аксаран сироятҳои хламидӣ ва трихомониаз, ки герпес ва папилломаҳоро дар пай доштанд, ба назар мерасанд.

Нуктаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд:

1. Вазъи душвори эпидемиологии сироятҳои зухравӣ дар байни гурӯҳҳои осебпазири аҳоли;

2. Таъсири шуғлу пеша ва шароити номусоиди зиндагии ҷавонон дар муҳоҷирати меҳнатӣ ба сатҳи сироятпазирӣ онҳо;

3. Дараҷаи гирифта шудани аҳолии минтақаҳои ҷануби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сироятҳои зухравӣ давоми солҳои 2015-2021;

4. Коркарди чораҳои самаранок оид ба пешгирии сироятҳои зухравӣ ва роҳу равишҳои коҳиш додани пайомадҳои иҷтимоии он дар миёни гурӯҳҳои осебпазири аҳолии минтақаҳои ҷануби Ҷумҳурии Тоҷикистон;

5. Усулҳои татбиқи барномаҳои соҳавӣ, ки ба ташаккули тарзи ҳаёти солим ва пешгирии сироятҳои зухравӣ дар миёни гурӯҳҳои осебпазири аҳоли аз минтақаҳои ҷануби Ҷумҳурии Тоҷикистон нигаронида шудаанд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсияи ифодаёфта. Таҳқиқот тавассути методи махсуси аз ҷониби муаллиф таҳиягардидаи омӯрӣ гузаронида шудааст. Бо мақсади расидан ба ҳадафҳои таҳқиқ ва ҳаллу фасли вазифаҳои пажухиш методҳои имрӯзаи таҳлили омӯрӣ, ҷамъоварӣ ва коркарди нишондиҳандаҳои омӯрӣ истифода бурда шудаанд. Ҳолатҳои мубталогардӣ ба бемориҳои зухравӣ дар асоси методи муқоисавӣ-таҳлилӣ бо нишондиҳандаҳои ҳамсони мамлакатҳои Осиёи Марказӣ мавриди омӯзиш, муқоиса ва таҳлил қарор гирифтаанд.

Зимни пешбурди таҳқиқоти амалӣ ва таҳлили нишондиҳандаҳои омӯрӣ шумораи шахсони таҳти санҷиш тибқи формулаҳои вобаста ба эътимоднокии натиҷаҳо муайян гардидааст.

Натиҷаҳои таҳқиқот бо истифода аз методҳои параметрию ғайрипараметрӣ ва истифодаи ҷадвалҳои электронии «Msoffice Exel 2010», инчунин маҷмӯи барномаҳои омӯрии «PASW m Statistica 6» мавриди коркарди омӯрӣ қарор дода шуданд. Эътимоднокӣ ва асоснокии натиҷаҳо, хулосаҳо, инчунин пешниҳодҳо бо ҳаҷми репрезентативии маводи аввалия асоснок карда шудааст.

Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия. Диссертатсия дар ҳаҷми 182 саҳифаи матни компютерӣ таҳия шудааст. Сохтори он аз муқаддима, таснифоти умумии таҳқиқот, шарҳи адабиёти соҳавӣ, 6 боб, хулоса, тавсияҳо барои истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад. Дар диссертатсия 18 ҷадвал, 5 диаграмма ва 2 расм ҷой дода шудааст. Рӯйхати адабиёт 186 сарчашмаро дар бар мегирад, ки аз онҳо 143 номгӯй бо забони русӣ ва 43 номгӯй бо забони англисӣ мебошанд. Диссертатсия бо 6 замима пурра карда шудааст.

Дар муқаддима аҳамияти мавзӯи таҳқиқ, наwgонии илмӣ, аҳамияти амалии натиҷаҳои бадастовардашуда муайян шудааст.

Дар боби якум (шарҳи адабиёт). Дар шарҳи адабиёт маълумоти муфасссал оид ба паҳлуҳои таърихӣ масъала, мушкилотҳо ва роҳҳои ҳалли он оварда шудаанд. Бахши аввал ба баъзе паҳлуҳои таърихӣ масъала бахшида шуда, таърихи ташаккули фаҳмиш ва муносибат ба сироятҳои зухравӣ дар давраҳои гуногун таҳлил мегардад. Хусусиятҳои муносири вазъи эпидемиологии сироятҳои зухравӣ, ки дар асоси таҳқиқоти охирин асоснок шудаанд, равшан гардида, тамоюлҳо ва омилҳои паҳншавии онҳо дар шароити ҳозира мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд.

Нақши сироятҳои зухравӣ дар солимии репродуктивӣ муҳим арзёбӣ шуда, зарурати ташкили чорабиниҳои муассир барои ҳифз ва барқарорсозии солимии репродуктивӣ баён шудааст. Пешгирии сироятҳои зухравӣ ҳамчун омили аввалиндараҷаи ҳифзи тандурустӣ дар ҷомеаи муосир таъкид гардида, пайвандии он бо сифати зиндагии аҳоли ва рушди умумии иҷтимоиву иқтисодӣ баррасӣ мешавад.

Тадбирҳои пешгирӣ ва таъмини солимии репродуктиви ҷинсӣ ҳамчун вазифаи аввалиндараҷаи тандурустии ҷамъиятӣ муайян карда шуда, дар шарҳи адабиёт стратегияҳои амалӣ ва методҳои муосири татбиқи он дар байни гурӯҳҳои осебпазирӣ аҳоли, махсусан муҳоҷирони меҳнатӣ оварда шудааст.

Дар боби дуюм (мавод ва методҳои таҳқиқот). Дар бахши мавод ва методҳои таҳқиқот, маълумоти муфасссал ва ҳамаҷониба дар бораи марҳалаҳои таҳқиқот, интиҳоб ва таҳлили маводҳои мавриди истифода, инчунин методҳои таҳлили омӯрӣ пешниҳод шудааст.

Маводу марҳалаҳои таҳқиқот бо тавзеҳи равшани интиҳоб ва истифодаи захираҳои илмӣ таҷрибавӣ дар тамоми марҳилаҳои таҳқиқот, аз ҷумла таҳлили таркиби мавод, муайян кардани манбаъҳои иттилоотӣ ва интиҳоби гурӯҳҳои намунавӣ, шарҳ дода шудааст. Дар ин бахш, махсусан равиши таҷрибавӣ ва аз ҷониби муаллифони истифодашуда ба таври муфасссал тасвир гардида, маҳдудиятҳо ва афзалиятҳои методологӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд.

Методҳои таҳлили омӯрӣ, ки дар таҳқиқот истифода шудаанд, ба талаботи стандартҳои муосири илмӣ пурра мувофиқ буда, асбобҳои математикӣ ва усулҳои моделсозии омӯрӣ, аз ҷумла методи таҳлили корелятсионӣ, регрессионӣ ва маълумоти муқоисавӣ, баён шудаанд. Ҳар як метод бо далелҳо ва асоснокии илмӣ шарҳ дода шуда, аҳамияти онҳо дар дурустии натиҷаҳои бадастомада нишон дода шудааст.

Ҳамчунин, дар ин қисмат стратегияҳои ҳамаҷонибаи ҷамъоварии маълумоти ибтидоӣ, санҷиши гипотезаҳо ва таҳлили амиқи натиҷаҳо тасвир ёфта, заминаҳои назариявӣ ва амалии таҳқиқот ба таври аниқ тавзеҳ дода шудаанд. Ҳамин тариқ, бахши мавод ва методҳои таҳқиқот равиши дақиқ ва ҳамаҷонибаи таҳқиқоти илмиро инъикос мекунад, ки ба дурустӣ ва бозғаймодии натиҷаҳои бадастомада мусоидат менамояд.

Дар боби сеюм диссертатсия маълумоти муфасссал дар бораи як қатор паҳлуҳои муҳими мавзӯ пешниҳод шудааст. Аз ҷумла, нишондиҳандаҳои асосии тиббӣ-демографии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар тӯли солҳои 2015–2021 мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд. Ҳамзамон, нишондиҳандаҳои демографии баъзе шахру ноҳияҳои минтақаҳои ҷануби Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамин давра таҳлил шуда, тамоюлҳо ва хусусиятҳои

демографии минтақа амиқ шарҳ дода шудаанд. Дар робита ба вазъи иқтисодии минтақа, динамикаи беморшавии аҳолии минтақаҳои ҷануби Ҷумҳурии Тоҷикистон дар солҳои 2015–2021 таҳлил шуда, омилҳо ва паёмадҳои он шарҳ дода шудаанд.

Мавзӯи гирифтورشавии аҳолии минтақаи ҷанубии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба бемориҳои зухравӣ низ таваҷҷуҳи хос ёфтааст. Дар ин бахш, равандҳои паҳншавӣ, омилҳои хавф ва натиҷаҳои асосӣ барои давраи солҳои 2015–2021 таҳлил шудаанд. Ҳамчунин, чараёни рушди шабакаи муассисаҳои тандурустӣ дар минтақаҳои ҷанубии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва нақши он дар беҳбудии хизматрасонии тиббӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтааст. Дар идомаи таҳқиқот, бемориҳои зухравӣ ва сатҳи сироятҳои зухравӣ дар минтақаҳои ҷанубии Ҷумҳурии Тоҷикистон муфассал баррасӣ гардида, равишу технологияҳои муосири пешгирии ин сироятҳо шарҳ дода шудаанд. Ин таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки тадбирҳои барвақтӣ ва истифодабарии методҳои пешрафта метавонанд ба коҳиши сироятҳои зухравӣ ва беҳбудии вазъи тандурустии аҳоли мусоидат намојанд.

Боби чоруми диссертатсия, таҳқиқоти амиқ ва ҳамаҷониба доир ба як қатор масъалаҳои марбут ба паҳншавӣ ва пешгирии сироятҳои зухравӣ пешниҳод шудааст. Нахуст, натиҷаҳои пурсиши иҷтимоӣ, ки дар байни гурӯҳҳои осебпазири аҳоли, хусусан онҳое, ки ба мутахассисони соҳавӣ ва духтурони минтақавӣ муроҷиат кардаанд, анҷом дода шуд, мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд. Ин бахш дар бораи омилҳои асосии муроҷиати ин гурӯҳҳо ба муассисаҳои тиббӣ ва норасоии мавҷуда дар расонидани ёрии тиббӣ маълумот медиҳад. Дар натиҷа, моделҳои беҳтаршудаи хизматрасонӣ барои гурӯҳҳои осебпазир таҳия ва тавсия шудаанд. Дар идома, басомад ва сохтори сироятҳои зухравӣ дар миёни мардону занони тахти таҳқиқ ба таври муфассал таҳлил шудааст. Ин таҳқиқот нишон медиҳад, ки кадом гурӯҳҳо бештар ба ин бемориҳо дучор мешаванд, инчунин омилҳои иҷтимоӣ ва демографӣ, ки ба паҳншавии ин бемориҳо таъсир мерасонанд, баррасӣ гардидаанд.

Тавсифи бемориҳои зухравӣ ҳамроҳ дар гурӯҳҳои мардон ва занони тахти таҳқиқ низ қисми муҳими таҳқиқотро ташкил медиҳад. Дар ин ҷо робитаҳои байни бемориҳои зухравӣ ва дигар бемориҳои ҳамроҳӣ, ки ба вазъи умумии саломатии гурӯҳҳои таҳқиқшаванда таъсир мерасонанд, мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд. Ғайр аз ин, аҳамияти тарзи ҳаёти солим ҳамчун асоси пешгирии бемориҳо ва таъмини солимии умумии аҳоли таъкид гардидааст. Дар ин бахш, нақши маърифати аҳоли, ташкили барномаҳои иттилоотӣ ва дастгирии тарзи ҳаёти солим дар коҳиши хавфи сироятҳои зухравӣ таҳлил шудааст. Дар охир, самаранокии татбиқи барномаҳои мақсадноки пешгирии сироятҳои зухравӣ арзёбӣ шуда, афзалиятҳо ва камбудии онҳо бо мисолҳои мушаххас оварда шудаанд. Дар ин қисми таҳқиқот, таъсири чорабиниҳои профилактикӣ ва стратегияи татбиқи онҳо

дар минтақаҳои таҳқиқшаванда пурра арзёбӣ гардида, тавсияҳо барои беҳтарсозии ин равандҳо пешниҳод шудаанд.

Боби панҷум паҳлуҳои муҳимтарини истифодаи технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ҳамчун восита ва чораҳои пешгирӣ дар фаъолияти диспансерҳо, марказҳои вобаста ба профилактикаи бемориҳои пӯсту зухравӣ ва муассисаҳои КАТС ба таври муфассал баррасӣ шудаанд. Ин бахш равиши замонавии татбиқи технологияҳои рақамӣ барои беҳтарсозии хизматрасониҳои тиббӣ ва баланд бардоштани самаранокии чорабиниҳои профилактикиро инъикос мекунад. Аввалан, технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ҳамчун воситаи муассири пешгирӣ ва назорати сироятҳои зухравӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд. Дар ин замина, методҳои истифодаи системаи иттилоотӣ барои мониторинг, таҳлили динамика ва таҳияи стратегияҳои муассири назоратии сироятҳо баён шудаанд. Хусусияти татбиқи ин технологияҳо барои рушди марказҳои соҳавӣ ва диспансерҳо ҳамчун воситаи мубодилаи маълумоти тиббӣ ва такмили равандҳои ташхисӣ низ дар ин бахш тавзеҳ дода мешавад.

Дар маҷмӯъ, ин боб нишон медиҳад, ки технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ на танҳо ҳамчун як абзори технологӣ, балки ҳамчун як стратегияи интегратсионӣ барои беҳтар кардани ҳолати саломатии аҳоли, таҳияи чорабиниҳои мушаххас ва пайгирии самараноки равандҳои пешгирӣ ва назорат истифода мешаванд.

Боби шашум Дар боби шашум диссертатсия ба муҳокимаи натиҷаҳои бадастомадаи таҳқиқот нигаронида шудааст, ки дар асоси таҳлил ва омӯзиши ҳамаҷониба равшан карда мешаванд. Нахуст, натиҷаҳои таҳқиқот дар муқоиса бо маълумоти мавҷудаи илмӣ ва натиҷаҳои таҳқиқоти қаблӣ баррасӣ шуда, ба асоснокии далелҳои овардашуда ва пайвандии онҳо бо мақсадҳои таҳқиқот таъкид мешавад. Муҳокимаи натиҷаҳо аҳамияти методологии чорабиниҳои пешгирикунандаро тасдиқ мекунад. Аз ҷумла, равишҳои истифодашуда дар таҳқиқот ва натиҷаҳои бадастомада ба рушди методҳои муассири пешгирӣ, табобат ва назорати сироятҳои зухравӣ равона шудаанд. Таъсири омилҳои иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва экологӣ ба вазъи саломатии аҳоли, махсусан ба гурӯҳҳои осебпазир, мавриди таҳлили амиқ қарор гирифтааст.

Ғайр аз ин, дар ин боб самаранокии барномаҳои профилактикӣ, ки дар давоми таҳқиқот мавриди татбиқ қарор дода шуданд, арзёбӣ гардидааст. Арзёбии амиқ нишон додааст, ки чӣ гуна истифодаи технологияҳои муосир, равишҳои нав ва усулҳои интегратсионӣ ба коҳиш додани хавфи сироятҳо мусоидат мекунанд. Дар ин замина, ташаккулёбии механизмҳои муассири назорат ва пешгирӣ барои беҳбудии ҳолати умумии саломатии аҳоли тавсиф шудаанд. Муҳокима инчунин ба баррасии сатҳи мувофиқати натиҷаҳо бо ҳадафҳои стратегӣ ва сиёсати давлат дар бахши ҳифзи тандурустӣ равона шудааст. Натиҷаҳои илмӣ ва амалӣ дар шароити демографии минтақаҳои

таҳқиқшаванда таҳлил гардида, паёмадҳои онҳо барои беҳбудии сифати зиндагии гурӯҳҳои осебпазир ва тамоми аҳоли баён шудаанд.

Хулосаи аз 4 банд иборат буда чунин қайд карда шудааст:

1. Давраи гузариш дар ҷумҳурӣ ба зохир гардидани муҳоҷирати меҳнатӣ, баланд шудани сатҳи омилҳои хатарноки рафтор, напшамандӣ, майзадагӣ, фоҳишагарӣ, оиладоршавии бармаҳал, камранг шудани нақшу мақоми оила ва ниҳоди оиладорӣ боис гардид. Натиҷаи таҳқиқоти мазкур тӯли солҳои 2015-2021 собит сохт, ки дар сохтори сироятҳои ошкоршуда трихомониаз -19,8%, кандидоз -16,3%, хламидиоз - 21,6%, сӯзок - 6,2%, озаҳои маъд - 3,1%, оташак -4,6%-ро ташкил медиҳанд. Зимнан, зиёда аз 32,7% аҳолии минтақаҳои ҷануби Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар қиёс 20,1% аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба гурӯҳи камбизоат ва сатҳи ҳифзи иҷтимоиашон паст рост меоянд.
2. Паҳншавии бемориҳои зухравӣ дар байни муҳоҷирони меҳнатӣ бештар ба вазъи иҷтимоӣ, даромади оилавӣ, сатҳу дараҷаи таҳсил, шугл, рафтори хатарнок ва маданияти пасти санитарӣ вобаста аст, ки ба солимии аҳолии қобили меҳнат таъсири ҷиддӣ расонида, ҳамчун мушкilotи муҳими тиббӣ иҷтимоӣ боқӣ мемонад. Дар ҷаҳорҷӯби тарбияи беҳдоштӣ ва маърифатии аҳоли пешгирии сироятҳои зухравиро эҳё ва пурзӯр намуда, чунин корхоро дар байни хонандагони синфҳои болоӣ, донишҷӯёни литсею коллеҷҳо (ғайритиббӣ), табақаҳои осебпазирӣ аҳоли, аз ҷумла, дар байни муҳоҷирони меҳнатӣ ба роҳ мондан ногузир менамояд.
3. Дар ҳоли ҳозир пешбурди корҳои профилактикӣ, ошкор намудани омилҳои хатарзо, пешгирии бемориҳои ҷанбаашон иҷтимоӣ қисми муҳими сиёсати давлатии ҳифзи саломатии аҳолиро ташкил медиҳанд. Ташаққули тарзи ҳаёти солим дар сиёсати иҷтимоии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мавқеи хосеро касб кардааст.
4. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати баланд бардоштани сатҳу мизони маърифатнокии ҷомеа, омодагии ҷиддӣ барои бунёди оила, пойдории оилаҳо, ниғаҳдории солимии репродуктивӣ ва дастрасии кумаҳои тиббӣ иҷтимоӣ ба оилаҳои ниёзманд, аз ҷумла ба гурӯҳҳои осебпазирӣ аҳоли тадбирҳои зарурӣ меандешад.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иҷтисодӣ ва иҷтимоии диссертатсия. Дар беҳтарсозии фаъолияти мутахассисони диспансерҳои пешгирии бемориҳои пӯст ва узвҳои таносул нақши муассисаҳои КАТС, марказҳои соҳавӣ ва намояндагҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ (ҷамоатҳо) равшан ба назар мерасад. Ҳамзамон, аҳамияти таҳқиқоти мазкур дар ҷорӣ намудани соатҳои иловагӣ ва факултативӣ зимни таҳияи барномаҳои таълимии синфҳои болоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, литсейҳо, гимназияҳо ва муассисаҳои миёнаву олии касбӣ (аз равији ғайритиббӣ),

инчунин дар ташаккули тарзи ҳаёти солим барои пешгирии сироятҳои зуҳравӣ дар миёни наврасону ҷавонон хеле муҳим аст.

Натиҷаҳои назариявии таҳқиқоти мазкур дар асоси талаботи тибби муосир таҳия шуда, бори аввал самаранокии ҷорабиниҳои пешгирикунанда дар минтақаҳои ҷанубии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои гурӯҳҳои осебпазири аҳоли, аз ҷумла муҳоҷирони меҳнатӣ, бо истифода аз далелу рақамҳои киёсии собитшуда таҳқиқ ва арзёбӣ шудаанд.

Муқаррароти назариявӣ ва методи ин таҳқиқот, инчунин дастурамалу тавсияҳое, ки пешниҳод мешаванд, барои баланд бардоштани савияи донишу малакаи касбии мутахассисони диспансерҳои пешгирии бемориҳои пӯст ва узвҳои таносул, коршиносони марказҳои тиббию профилактикии зинаи аввали хизматрасонӣ кӯмак мерасонанд. Самтҳои афзалиятноки пешгирӣ муайян гардида, тавсияҳо оид ба пешгирӣ ва ташхиси саривактии бемориҳои зуҳравӣ ва бемориҳои соматикӣ, аз ҷумла омосҳои бадсифати узвҳои репродуктивӣ дар миёни гурӯҳҳои осебпазири аҳоли пешниҳод шудаанд.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ аз рӯи мавзӯи диссертатсия.

1. Курбонов, Н. Т. Распространенность и первичная профилактика инфекций, передающихся половым путем, среди трудовых мигрантов [Текст] / А.Г. Гаибов, Н.Б. Лукьянов // Известия Академии наук Республики Таджикистан. -2019. - № 4 (207). - С. 95-99.
2. Курбонов, Н.Т. Маориф, фарҳанг ва тандурустӣ ҳамчун омили ташаккули тарзи ҳаёти солим дар Тоҷикистон [Текст] / А. Ғ. Ғоибов, М.М. Ҷумаева, Т.С. Ҷабборова // Авҷи Зухал. -2021. - №1. - С. 40-45.
3. Курбонов, Н.Т. Особенности сексуального поведения молодежи, определяющие право на заболевания, передающиеся половым путем, в Республике Таджикистан [Текст] / Н.Т.Курбонов //Здравоохранение Таджикистана. -2021. - № 3 (350). - С. 27-33.
4. Курбонов, Н.Т. Основные аспекты профилактики заболеваний, передающихся половым путем, среди подростков и молодежи Хатлонской области Республики Таджикистан [Текст] / Н.Т.Курбонов // Авҷи Зухал. - 2022. - № 2. -С. 64-69.
5. Курбонов, Н.Т. Профилактика заболеваний, передающихся половым путем, среди молодежи Республики Таджикистан [Текст] / П.Б. Джалилов, М.Х. Ганизода, Т.Б. Рахмон // Симург. -2022. - № 16 (4). - С. 108-113.
6. Курбанов, Н.Т. Медико-социальные аспекты инфекций, передающихся половым путем, среди иностранных трудовых мигрантов в Хатлонской области Республики Таджикистан [Текст] / Н.Т.Курбонов //Наука и

инновации. Национальный университет Таджикистана. -2023.-№3.- С.55-58.

Мутобикати барасмиядарории диссертатсия ба талаботи Комиссия.
Автореферат, ки аз диссертатсия бармеояд, ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 таслиқ шудааст, ҷавобгу мебошад.

Бо вучуди баҳои мусбате, ки дар тақриз баён гардид, дар рисолаи мазкур баъзе камбудихо ба монанди имлои грамматикӣ ҷой доранд. Эродҳо ва камбудихои зикршуда, дар маҷмӯъ, аҳамияти назарию амалии диссертатсияи мазкурро коста намеkunанд ва ба мухтавои кор таъсири манфи намерасонанд.

Дар маҷмӯъ, диссертатсияи Курбонов Назаралӣ Талабович дар мавзӯи “Такмили тадбирҳо оид ба пешгирии бемориҳои зухравӣ дар байни гурӯҳҳои осебпазири аҳоли” аз рӯи ихтисоси 14.02.03 – Сихатии ҷомеа ва тандурустӣ пешниҳод гардидааст, дар сатҳи баланди илмӣ ба анҷом расида, ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои тиббӣ аз рӯи ихтисоси 14.02.03 – Сихатии ҷомеа ва тандурустӣ мебошад.

Муқарризи расмӣ:

н.и.т., муовини директор оид
ба илми МД “Пажӯҳишгоҳи
экспертизаи тиббӣю иҷтимоӣ
ва тавонбахшии маъҷубон”

Ф.П. Мағзумова

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, ноҳияи Фирдавсӣ,
к. Н. Қарабоев х 67, ҳ 27
Тел: 933 15 34 73

Имзои н.и.т., Ф.П. Мағзумоваро – ро тасдиқ мекунам. Сардори шуъбаи
кадрҳои МД “Пажӯҳишгоҳи экспертизаи тиббӣю иҷтимоӣ ва тавонбахшии
маъҷубон”

МД “Пажӯҳишгоҳи экспертизаи тиббӣю иҷтимоӣ ва тавонбахшии маъҷубон”
Суроға: 34026, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, ноҳияи Сино, Н.
Ҳувайдуллоев 270а, Тел: +(992 37) 501093, E-mail: mail@niimseri.tj